

GDK 416.16 + 176.1 *Quercus sp.* + 181.45 : (497.12 * 07 Leskovec) (115)
Vkl.b.: propadanje drevja, sušenje drevja, hrost, vpliv obolja, depoziti odpadkov,
smetišče, Leskovec

19991025

ln=3360

11) = 580006

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE

Večna pot 2, 1000 Ljubljana, p.p. 2985, Slovenija

telefon: 00386 61 1231343

telefax: 00386 61 273589

Poročevalska, diagnostična in
prognostična služba za varstvo gozdov
Gozdarski inštitut Slovenije in
Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire
Večna pot 2
1000 Ljubljana

Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto
g. Tomaž Šavelj
Mej vrti 5
8000 Novo mesto

Zadeva: Sušenje vrhov hrastov in bukev nad smetiščem v Leskovcu

Zaradi domnev okoliških prebivalcev in lastnikov gozdov, da se nad odlagališčem komunalnih odpadkov blizu Leskovca pri Brusnicah drevje suši zaradi smetišča, ste nas prosili za mnenje o vzrokih poškodovanosti tamkajšnjega drevja. Zato sva si 21. 10. 1999 ogledala gozd nad smetiščem g. Tomaž Šavelj, dipl. biol., ZZV Novo mesto in fitopatolog mag. Dušan Jurc, GIS.

Nad smetiščem, ki je ograjeno z žično ograjo, raste gradnov drogovnjak s primesjo bukve. Lega je grebenska, tla so globoka in po vegetaciji sklepamo, da so kislja (tla so poraščena z navadno borovnico in jesensko vreso). Zanimiva je močna nasemenitev zelenega bora (*Pinus strobus*), ki so ga sadili ob smetišču in v gozdu.

Številni hrasti imajo posamezne veje in vrhove suhe. Na njih so grmički navadnega ohmelja (*Loranthus europaeus*). To je polzajedavska cvetnica, ki iz drevja črpa vodo, sama pa fotosintetizira. Njena semena prenašajo in širijo ptiči (predvsem drozgi), zato ni čudno, da je najbolj pogosta na hrastih, ki rastejo na grebenu. Iz hrasta je sposobna črpati vodo še takrat, ko je ta v stresu zaradi pomanjkanja vode. Vaje ter vrhovi na katerih je ohmelje se zaradi tega običajno posušijo. Našla sva tudi pred kratkim posušen graden, ki pa ni okužen z ohmeljem. Pod lubjem dnišča debla je razraščeno belo podgobje glive, ki je podobno podgobju štorovke (*Armillaria* sp.), ni pa bilo rizomorfov, ki so najznačilnejše razpoznavno znamenje te zajedavke. Na gradnovih listih je opazna rahla okužba s hrastovo pepelovko (*Microsphaera alphitoides*), ki v času pregleda sestoja še ni oblikovala razmnoževalnih teles.

Na suhih vejah bukve, ki ima tudi suh vrh, so bila množično razvita trosišča (periteciji) rahlo patogene glive *Nectria cinnabarina*, ki povzroča rdečo sušico listavcev. Gliva lahko okuži in uniči le lubje zaradi suše oslabeledih ali zasenčenih vej in vrhov. Opazna je močna individualna občutljivost na bolezen, saj bližnja drevesa niso imela suhih vej.

Številni hrasti imajo dva, tri ali več debel, ki izraščajo iz močnega korenika. Očitno so zrasli iz panjev. Takšno drevje pogosteje podleže raznim zajedavkam korenin in ne doseže takšnih dimenzij in starosti kot drevje iz semena.

Simptomi poškodb in povzročiteljice bolezni, ki sva jih našla na drevju nad smetiščem pri Leskovcu, so pogoste tudi v drugih podobnih sestojih v Sloveniji. Njihov pojav ni povezan z vplivi, ki bi jih lahko pripisali smetišču. Lahko jih razložimo predvsem z delovanjem neugodnih abiotских dejavnikov, ki oslabijo drevje in omogočijo fakultativnim zajedavkam, da jih okužijo in uničijo (*Armillaria*, *Nectria*). Poleg tega je na hrastu močno razširjena polzajedavka ohmelje, ki jo raznašajo ptiči in je najpomembnejša povzročiteljica sušenja vej in vrhov gradna.

Sestavil:

mag. Dušan Jurc, dipl. biol.

Ljubljana, 25. 10. 1999